

Sosiaalivaliokunnan mietintö n:o 17 hallituksen esityksen johdosta laeiksi kansaneläkelaisissa säädettyjen eläkkeiden ja avustusten sitomisesta elinkustannuksiin annetun lain 1 §:n ja eläkkeensaajan asumistukilain muuttamisesta annetun lain voimaantulosäännöksen muuttamisesta

Eduskunta on 14 päivänä lokakuuta 1983 lähettänyt sosiaalivaliokuntaan valmistelevasti käsiteltäväksi hallituksen esityksen n:o 141.

Asian johdosta ovat olleet kuultavina hallitus-sihtööri Tuulikki Haikarainen sosiaali- ja terveysministeriöstä, johtaja Pekka Morri, osastopäällikkö Juhani Jäntti ja osastopäällikkö Jussi Haapaaho kansaneläkelaitoksesta, suunnittelujohtaja Markku Hänninen eläketurvakeskuksesta, varatuomari Mikko Hurmalainen Suomen Työnantajain Keskusliitosta, sosiaaliasiainsihtööri Lauri Kaarisalo Suomen Ammattiliittojen Keskusjärjestöstä, johtaja Pekka Merenheimo Liiketyönantajain Keskusliitosta, apulaisosastopäällikkö Tauno Jouhtimäki Maataloustuottajain Keskusliitosta, sosiaaliasiainsihtööri Veikko Simpanen Suomen Teknisten Toimihenkilöjärjestöjen Keskusliitosta, sosiaaliasiainsihtööri Kai Libäck Akava ry:stä, sosiaalipoliittinen sihtööri Jukka Vainio Toimihenkilö- ja Virkamiesjärjestöjen Keskusliitosta, filosofian kandidaatti Antero Ranne Kynnyks ry:stä, toiminnanjohtaja Aarre Lauliainen Eläkkeensaajien Keskusliitosta, toiminnanjohtaja Leevi Raitaniemi Eläkeläiset ry:stä, pääsihtööri Arvo Niemi Kansallisesta Eläkeliiitosta, toiminnanjohtaja Aarre Lintilä Eläkeliitosta, toiminnanjohtaja Rainer Nordström Svenska Pensionärsförbundet rf:stä, puheenjohtaja Elias Turunen Kristillisestä Eläkeliitosta sekä puheenjohtaja Tyyne Audejev Oikeutta Eläkeläisille ry:stä. Käsiteltyään asian valiokunta esittää seuraavaa.

Esityksessä ehdotetaan kansaneläkelaisissa säädettyjä eläkkeitä ja avustuksia koskevaa indeksitarkistusjärjestelmää muutettavaksi siten, että kansaneläkkeitä ja kansaneläkeindeksiin sidottuja etuuksia tarkistettaisiin ainoastaan kerran vuodes-

sa. Lisäksi eläkkeensaajien asumistukilakia ehdotetaan muutettavaksi siten, että valtioneuvoston vahvistamista eläkkeensaajien asumistukilain mukaisista hoitomenoina hyväksyttävästä keskimääräisistä kustannuksista otettaisiin vuosina 1984 ja 1985 huomioon 80 prosentin sijasta 60 prosenttia ja vuosina 1986 ja 1987 90 prosentin sijasta 70 prosenttia. Esitys liittyy valtion tulo- ja menoarvioesitykseen vuodelle 1984.

Hallituksen esityksestä ilmenevistä syistä sosiaalivaliokunta pitää lakiehdotuksia pääosin taroituksenmukaisina, minkä vuoksi valiokunta on asettunut lakiehdotusten hyväksymisen kannalle.

Kun niin sanotun välitarkistuksen poistaminen yhdellä kertaa saattaa olla yksittäisen eläkkeensaajan kannalta kohtuutonta, valiokunta ehdottaa hallituksen esitykseen sisältyvän ensimmäisen lakiehdotuksen voimaantulosäännöstä tarkistettavaksi siten, että vielä vuoden 1984 heinäkuussa eläkkeitä korotettaisiin 40 prosentilla tuolloin muutoin tulevasta indeksitarkistuksesta ja välitarkistuksesta luovuttaisiin kokonaan vasta vuonna 1985.

Valiokunnan ehdottama muutos johtaisi vuonna 1984 noin 140 miljoonan markan kansaneläkemenojen säästöön hallituksen esityksessä arvioitua 230 miljoonan markan asemesta.

Edellä olevan perusteella sosiaalivaliokunta ehdottaa kunnioittaen,

että hallituksen esitykseen sisältyvä toinen lakiehdotus hyväksyttäisiin muuttamattomana, ja

että ensimmäinen lakiehdotus hyväksyttäisiin näin kuuluvana:

1.

Laki

kansaneläkelaisissa säädettyjen eläkkeiden ja avustusten sitomisesta elinkustannuksiin annetun lain 1 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti muutetaan kansaneläkelaisissa säädettyjen eläkkeiden ja avustusten sitomisesta elinkustannuksiin 8 päivänä kesäkuuta 1956 annetun lain 1 §:n 1 momentti, sellaisena kuin se on 5 päivänä helmikuuta 1982 annetussa laissa (107/82), näin kuuluvaksi:

1 §
(Kuten hallituksen esityksessä.)

Voimaantulo- ja soveltamissäännös
(1 mom. kuten hallituksen esityksessä.)
Vuonna 1984 tämän lain 1 §:n 1 momentissa

tarkoitettut markkamäärät korotetaan kuitenkin kaksi kertaa vuodessa tammikuussa ja heinäkuussa. Heinäkuussa niitä korotetaan 40 prosentilla elinkustannusten muutoksesta. Muu osa korotuksesta toteutetaan 1 päivänä tammikuuta 1985 suoritettavan indeksitarkistuksen yhteydessä.

Helsingissä 29 päivänä marraskuuta 1983

Asian ratkaisevaan käsittelyyn valiokunnassa ovat ottaneet osaa puheenjohtaja Paasio, varapuheenjohtaja Mikkola ja jäsenet Halonen, Ikonen, H. Kemppainen, Könkkölä, Leppänen, Lippo-

nen, Louvo, Moisander, Nordman, Paavilainen, Pesola, Raudaskoski, Skön ja Stenius-Kaukonen sekä varajäsen Ahonen.

Vastalause

Yli viidennes suomalaisista saa toimeentulonsa eläkkeistä ja pelkän kansaneläkkeenkin varassa eläviä on yli 150 000. Vuoden 1983 tasokorotuksen jälkeen perhesuhteiden ja kuntaryhmituksen mukaisesti painotettu täysimääräisen kansaneläkkeen keskiarvo on vaatimattomat 1 344 markkaa kuukaudessa (pohjaosa ja lisäosa).

Hallitus esittää eläketurvan heikentämistä jättämällä kansaneläkkeisiin heinäkuussa tehtävä indeksitarkistus pois. Hallitus on saanut kokouksen takuumiehukseen lupaamalla vielä ensi heinäkuussa 40 % ennakotarkistuksesta. Tämä ei tuo mitään todellista muutosta hallituksen esitykseen, sillä se merkitsee, että vuoden 1984 jälkeen eläkeläiset menettävät pysyvästi heinä-

kuun ennakotarkistukset. Emme voi hyväksyä tätä huomattavaa heikennystä eläketurvaan.

Moni eläkeläinen asuu omassa talossaan, ja silloin suuri osa hänen tuloistaan kuluu talon hoitokustannuksiin. Tilannetta on pyritty korjaamaan asumistukilain muutoksella, jonka on määrä tulla voimaan vuoden 1984 alusta. Hallituksen esitys, joka merkitsisi saavutetun parannuksen osittaista purkamista, on eläkeläisten etujen vastainen.

Ehdotammekin,

että hallituksen esitykseen sisältyvät lakiehdotukset hylättäisiin.

Helsingissä 29 päivänä marraskuuta 1983

Marjatta Stenius-Kaukonen

Kalle Könkkölä

Pekka Leppänen